

JOVAN JOVANOVIĆ ZMAJ

ĐULIĆI

ĐULIĆI UVEOCI

KONTRAST

Beograd, 2023

PESMA O PESMI

Kad se ono s prva greha
Nebo naoblači,
Te moraše ljudi
Iz raja izaći –
Ko kad sivi soko slomi
Svoje desno krilo,
Tako im je gorko,
Tako teško bilo.
Jedan drugog bolno gleda:
„Ovako se živet' ne da!
Ta mi kanda nismo ljudi;
Prazna srca, prazne grudi –
U praznini muke s' jate,
– Zar nas kletve dotle prate?
Il' će očaj da nas strati,
Ili ćemo podivljati!”

Na taj vapaj, na te glase
Tvorac sveta smilova se:
– „Ja dosudih vašem grehu
Težak deo,
Al' da tako težak bude,
Nisam hteo.
Siđi dole, kćeri moja
Najmilija!”

I kći siđe – to je bila
Poezija.

I na zemlji ko da novo
Sunce sinu,
Te razvedri praznu tminu,
Pustolinu.
Gde je bola, gde je jada
– Pesma blaži;
Gde se klone, gde se pada
– Pesma snaži;
Gde su ljudi dobre ćudi
– Pesma s' ori;

Što ne možeš drukče reći
– Pesma zbori;
Gde utehe nema druge
– Pesma stiže,
A gde sumnja sve obori
– Pesma diže.

Evo majke kod kolevke
Čeda tija,
Čedo spava, a majka ga
Pesmom njija.
Pesma miri lepše nego
Cveće majsko,
A što pesma čedu želi,
To je – rajsko.

Eno crkve, božja hrama,
Pun je sveta;
Verni poju, pesma s' diže

Kroz kubeta.
Gde god crkve, svud se taki
Glas razleže,
To pojanje slabe stvore
S Bogom veže.

Nad mrtvacem pesma plače:
„Svjati Bože!”
A iz groba nadi niču,
Pa se množe.
Ta i grob je tek kolevka
Boljeg danja.
– I zvona su samo pesme
Pouzdanja.

Evo svati, opet pesme
– Divni dani!
Pesma s' peva mladoj nevi,
„Biser–grani”.
Pesma trese pred mladence
Rosno cveće,
Dovarava, dočarava
Rajske sreće.

Eno ratar s teškim trudom
Ore rado;
Eno pastir u samoći
Javi stado;
Eno moba složno pregla,
Složno radi –
Trude, patnje i samoću
Pesma sladi.

Suzna majka sina čeka
Iz daleka;
A i sinak o njoj sneva
Pa popeva.
Pesma ide kroz svet ceo,
Ne mori se;
„Mila mati, Bog će dati,
Nadaj mi se!”

Pod stoletnim hrastom sedi
Guslar stari,
Prošlost vraća, duše krepi,
Srca žari.

Haj što Srbin još se drži
Kraj svih zala –
Pesma ga je održala,
Njojzi hvala!

Gde je bola, gde je jada
– Pesma blaži;
Gde se klone, gde se pada
– Pesma snaži;
Gde su ljudi dobre ćudi
– Pesma s' ori;

Što ne možeš drukče reći
– Pesma zbori;
Gde utehe nema druge
– Pesma stiže;

A gde sumnja sve obori,
– Pesa ma diže.
Jer u pesmi nema mržnje,
Ljubav vlada,
U pesmi je cvetak vere,
Melem nada.
Ko ne shvati pesma šta je,
Šta li može,
Za njega si zaman ćerku
Poslo, Bože!

Dok o rajskoj sreći sneva
Duša življa,
On će, kletnik, da se sledi
Il' podivlja.

Neguj pesmu, njom ćeš skrotit
Ljuta tigra –
Ali pesma ne sme biti
Pusta igra.

Pesma mora biti sveta,
Biti čista,
Baš ko zvezda u visini
Što se blista.
Mora biti bogodana,
Plemenita,
Mora biti obasjana,
Istinita.
Mora teći iz dubine
Srca zdrava –

Takva pesma sve osvaja,
Pokorava.

Taku pesmu gaji, neguj,
Dok te traje!
Ne skvrni je lažnom dušom,
– Svetinja je!
Progonite l' take pesme,
Čiste, svete,
Zbogom, srećo – zbogom, nade –
Zbogom, svete!

(1881)

ĐULIĆI (1864)

RAZGOVOR SA SRCEM

Kakvi tebe, srce,
Tajni jadi lome,
Te me često moliš:
Pokloni me kome!

Ta u mojim grudma
Pakost te ne slama,
U vinu te kupam,
Ležiš na pesmama.

Na to meni srce:
Dobro j' meni tudi,
Al' bi vreme bilo
Da promenim grudi.

Združice se sreća
da me tamo prati,
Odakle ću tebi
Novu sreću slati.

Ta znaš li kad grli
Svako zlato svoje,
Znaš kako te boli
Samovanje tvoje!

Tako moje srce
Često mi se moli,
A ja ću mu reći:
Utoli, utoli!

Znaš li gde na svetu
Anđelsku priliku,
Anđela po duši,
Anđela po liku. –

Pune oči žara;
Puna usta slasti,
Mirisava nedra
Puna bujne strasti;

Milo čedo, kome
U pogledu piše,
Da ni samo ne zna
Za čime uzdiše;

Što bi znalo čarne
Ne sklapati oči
Grleći, ljubeći
Tri božije noći.

A četvrte kad bi
Leglo da počiva,
Molilo bi Boga
Da o meni sniva;

Što bi osećalo
Da ga ljubim jako,
A ljubit' me znalo
Bar upolak tako;

Što bi u radosti
Sa mnom suze lilo, –
Hej, koje bi moje
Samo moje bilo.

Tako ja mom srcu
Zborim više puti.
A ono zadržće,
Snuždi se – pa ćuti.

I

Ao, nebo, plavo nebo,
Tajovita krasoto, –
Sa visine zvezda sine,
Ao rajska miloto!

Noćca bajna, nema tajna,
Samo zvezda šapće sjaj;
Srce čuje slatke struje
Tijomirni uzdisaj.

Po uzdasi plove glasi
– Vaselenu obli poj –
Sve uzdiše... više... više...
O ljubavi večitoj.

Pa nabuja, kâ oluja,
– Ao jada golemog!
Al' me tekne kad odjekne
Od praznine srca mog!

II

Mračni, kratki dani,
Sumorno jesenje,
Na nebu oblaci –
Na srcu kamenje.
Sestra moja bolna,
Oca, majke nema, –
Ja je ljubim, grlim
Rukama obema, –
Grlim, ljubim, tešim –
Al' sumorno več
Kô da pesmu peva:
„Oj, pelen-pelenče!”

Oj, ne znam je tešit',
Srce mi je stena;
Lepše li je teši
Drugarica njena.
To rumeno čedo,
Melem naših rana,
To proleće živo
Sred jesenjih dana.
Oh, rumeno čedo,
Proleće i cveće,
Znaš li onu pesmu:
„Oj, pelen-pelenče!”

Sestro moja, sele,
Tebe melem vida,
Mene tuga mori,
Srce mi se kida.

Reci tvojoj družici –
Oh, ne reci, ćuti, –
Ne znam ni sam šta je,
Što mi dušu muti.
Aj, rumeno čedo,
Proleće i cveće,
Ja znam onu pesmu:
„Oj, pelen-pelenče!”

Sestro moja, sele,
Odlani mi tugu,
Oj, zagrlj, sestro,
Svoju vernu drugu,
Pa joj reci, reci...
Oj, ne reci, ćuti,
Bolje je nek ne zna, –
Neka ine sluti.
Što da čuje jade,
Kad razumet' neće –
Tužna je to pesma:
„Oj, pelen-pelenče!”

III

Moj je život tužan pustolina grdna,
Moje lomne grudi porušena crkva,
Uvenulo cveće po grobu se njija –
Kâ da ga je ljuta otrovala zmija;
Pobegle su tice od suva rastinja...
Samo još u crkvi mali žižak tinja.